

Mgr Agnieszka Wałęga

Katedra Statystyki

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania a spójność ekonomiczna gospodarstw domowych

WPROWADZENIE

Przemiany społeczno-ekonomiczne ostatnich lat związane m.in. z postępującym procesem globalizacji oraz integracji z Unią Europejską stanowią ważną przyczynę zmian zachodzących w sytuacji materialnej i modelu konsumpcji polskich gospodarstw domowych.

Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania jest nie tylko miernikiem poziomu zamożności, ale także jednym z wskaźników poziomu życia rodzin (osób) i wskaźnikiem ich kondycji materialnej [Piekut, 2008, s. 100]. Liczba i jakość posiadanych przedmiotów trwałego użytkowania świadczy również o stopniu nowoczesności gospodarstwa domowego. Ciągły postęp techniczny i technologiczny sprawia, że wyposażenie gospodarstw domowych podlega nieustannym zmianom. Na rynku pojawiają się sprzęty o wyższej jakości i lepszych parametrach technicznych oraz urządzenia o zupełnie nowych funkcjach, co zmusza konsumentów do wymiany (modernizacji) starszych rzeczy.

Celem opracowania jest ocena spójności ekonomicznej gospodarstw domowych pogrupowanych według kryterium miejsca zamieszkania gospodarstwa. Z uwagi na obszerność problematyki zostaną przedstawione jedynie wybrane aspekty spójności ekonomicznej gospodarstw domowych. Analizie zostaną poddane kształtowanie się dochodów i poziomu wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania w Polsce. Do oceny spójności ekonomicznej wykorzystane zostaną wybrane miary określające poziom nierówności dochodowych gospodarstw domowych oraz wskaźniki zróżnicowania wyposażenia gospodarstw w przedmioty trwałego użytkowania.

Podstawowe źródło wykorzystanych w badaniach informacji o dochodach i wyposażeniu gospodarstw domowych w Polsce stanowią dane pochodzące z reprezentacyjnych badań budżetów gospodarstw domowych przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny w roku 2003 i 2007¹.

¹ W roku 2003 i 2007 pełne zbiory danych obejmują odpowiednio wyniki obserwacji dla 32 488 i 37 366 indywidualnych gospodarstw domowych.

ZARYS PROBLEMATYKI SPÓJNOŚCI

Dyskusja na temat spójności społeczno-ekonomicznej wywodzi się z refleksji nad takimi mechanizmami rozwoju społeczno-ekonomicznego, które harmonizując ekonomiczność i sprawiedliwość społeczną umożliwiałyby konwergencję układów społeczno-ekonomicznych [Woźniak, 2006, s. 176]. Chodzi tu więc o upodobnienie się (krajów, regionów) pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i jego mechanizmów.

Zdefiniowanie pojęcia „spójność społeczna” nie jest proste. Spójność należy traktować wielowymiarowo i wieloaspektowo. W rozumieniu Rady Europy spójność społeczna to posiadana przez społeczeństwo zdolność zapewnienia dobrobytu wszystkim swym członkom, minimalizowania rozbieżności między nimi i unikania polaryzacji [Zrewidowana..., (http)]. Należy jednak zaznaczyć, że nie istnieją społeczeństwa całkowicie (absolutnie, doskonale) spójne.

Mając na względzie powyższe należy podkreślić, że spójność społeczna nie oznacza pełnej unifikacji. Celem polityki spójności jest wyrównywanie szans rozwojowych uznając przy tym, że pewien poziom nierówności jest immanentną cechą każdego systemu gospodarczego. Spójność społeczna powinna być traktowana jako cel, do którego należy dążyć.

Spójność ekonomiczna pozostaje w związku ze spójnością społeczną. Odnosi się ona do poszczególnych faz procesu gospodarowania. Spójność ekonomiczna może być rozpatrywana w mezo- i makroskali. W tym aspekcie związana jest ze zróżnicowaniem poziomu rozwoju ekonomicznego, na jakim znajdują się poszczególne państwa i regiony. Ich poziom rozwoju warunkuje spójność ekonomiczną w skali mikro-, którą można rozważać na poziomie gospodarstw domowych.

Dla potrzeb niniejszego opracowania przyjęto własny sposób kwantyfikacji spójności ekonomicznej na poziomie mikroekonomicznym (gospodarstw domowych). Jest ona oceniana na podstawie nierówności w poziomie dochodów oraz zróżnicowania w wymiarze zasobowym (majątkowym) gospodarstw domowych. Przyjmuje się, że w wyniku pogłębiających się nierówności dochodowe i dysproporcji w wyposażeniu zmniejsza się spójności ekonomiczna gospodarstw domowych.

SYTUACJA MATERIALNA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Liczba i jakość posiadanych przez gospodarstwo domowe sprzętów w dużej mierze jest uzależniona od pozyskiwanych dochodów. Przedmioty trwałego użytkowania są zazwyczaj stosunkowo drogie i zakup ich jest możliwy dopiero wtedy, gdy gospodarstwo domowe osiągnie określony poziom dochodów. Często nabycie dóbr trwałego użytkowania wymaga zgromadzenia oszczędności lub nawet zaciągnięcia kredytu. Ponadto ich konsumpcja rozłożona jest na kilka,

a czasem kilkanaście lat. Wyposażenie w dobra trwałego użytkowania zapewnia komfort życia i, w pewnym sensie, niweluje wpływ okresowego obniżenia bieżących dochodów gospodarstwa domowego na stopień zaspokojenia potrzeb jego członków [Hanusik, Łangowska-Szczyński, 2006, s. 52].

Ocena spójności ekonomicznej gospodarstw domowych w przekroju klasy miejscowości zamieszkania² wymaga na wstępie określenia ogólnej sytuacji finansowej tych grup gospodarstw domowych.

Tabela 1. Ogólne informacje o sytuacji finansowej gospodarstw domowych w zależności od klasy miejscowości zamieszkania w latach 2003 i 2007

Wyszczególnienie	2003			2007*		
	średnia	mediana	V_s	średnia	mediana	V_s
Miasto powyżej 200 tys. mieszkańców						
Dochód rozporządzalny na osobę (w zł)	1077,82	900,00	76,40	1297,73	1053,56	90,15
Wydatki konsumpcyjne na osobę (w zł)	984,63	803,29	81,20	1071,81	864,99	79,73
Wydatki na wyposażenie mieszkania na osobę (w zł)	53,85	16,29	316,77	60,30	19,88	261,73
Miasto do 200 tys. mieszkańców						
Dochód rozporządzalny na osobę (w zł)	809,70	707,06	70,88	936,74	829,60	62,69
Wydatki konsumpcyjne na osobę (w zł)	739,84	611,86	81,90	791,22	669,90	74,69
Wydatki na wyposażenie mieszkania na osobę (w zł)	39,71	13,47	326,41	45,85	16,67	256,49
Wieś						
Dochód rozporządzalny na osobę (w zł)	601,54	530,00	80,20	756,78	646,26	111,23
Wydatki konsumpcyjne na osobę (w zł)	558,95	458,88	76,20	642,67	532,05	69,80
Wydatki na wyposażenie mieszkania na osobę (w zł)	28,60	10,28	277,63	37,54	13,57	248,29

* – w cenach stałych z 2003 r.

V_s – współczynnik zmienności (w %)

Źródło: obliczenia własne na podstawie nieważonych danych indywidualnych nieidentyfikowalnych z badania budżetów gospodarstw domowych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

² Główny Urząd Statystyczny klasyfikuje gospodarstwa domowe według sześciu klas miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego. Na podstawie tych informacji dla potrzeb niniejszego opracowania wyodrębniono trzy grupy gospodarstw domowych: gospodarstwa na wsi, w miastach do 200 tys. mieszkańców i w miastach powyżej 200 tys. mieszkańców.

Sytuację materialną gospodarstw domowych określają przede wszystkim ich dochody. Informacje zawarte w tabeli 1 potwierdzają ogólną zasadę, że im większa miejscowość, w której zlokalizowane jest gospodarstwo domowe, tym wyższy jest dochód na osobę uzyskiwany przez gospodarstwo domowe. Podobną sytuację możemy zaobserwować w przypadku wydatków konsumpcyjnych i wydatków na wyposażenie mieszkania. W 2007 r. nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw wiejskich w porównaniu z gospodarstwami położonymi zarówno w małych, jak i dużych miastach. W 2003 r. średni dochód na osobę w gospodarstwach wiejskich stanowił 56% średniego dochodu gospodarstw zlokalizowanych w dużych miastach i 75% gospodarstw z małych miast, gdy tymczasem w 2007 r. było to odpowiednio 58% i 81%. Analizując średnie wydatki związane z zaspokojeniem potrzeb konsumpcyjnych w zakresie wyposażenia mieszkania należy zwrócić uwagę na ich bardzo duże zróżnicowanie (zwłaszcza w przypadku gospodarstw położonych w mieście). Połowa gospodarstw zamieszkałych w dużych miastach wydawała na przedmioty trwałego użytkowania w 2003 r. o 58% więcej niż analogiczna grupa gospodarstw wiejskich (w 2007 r. o 46%).

Zróżnicowanie gospodarstw domowych pod względem poziomu dochodu można oceniać za pomocą różnorodnych wskaźników [por. np. Kot, 2000; Rusnak, 2007]. Najprostszym z nich jest współczynnik zmienności (V_s). W przypadku gospodarstw domowych zlokalizowanych na wsi i w dużych miastach (powyżej 200 tys. mieszkańców) zróżnicowanie dochodowe w 2007 r. w porównaniu do 2003 r. wzrosło (tabela 1).

Tabela 2. Nierówności dochodowe w zależności od klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego w latach 2003 i 2007

Rok	Klasa miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego		
	miasto pow. 200 tys. mieszkańców	miasto do 200 tys. mieszkańców	wieś
Współczynnik Giniego			
2007	0,3393	0,2923	0,3317
2003	0,3551	0,3112	0,3213
Wskaźnik kwintylowego zróżnicowania dochodów S80/S20			
2007	2,4611	2,3478	2,4885
2003	2,1198	2,0756	2,1635

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych indywidualnych nieidentyfikowalnych z badania budżetów gospodarstw domowych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W kolejnym etapie do oceny nierówności dochodowych zastosowano wskaźniki przyjęte przez Komisję Europejską³. Przeprowadzone badania

³ W trakcie szczytu Unii Europejskiej w Laeken, w grudniu 2001 r. przyjęta została lista wskaźników dotyczących wykluczenia społecznego, wśród których znajdują się m.in.: wskaźnik kwintylowego zróżnicowania dochodów i współczynnik Giniego.

wskazują, że najmniejsze zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych występuje w grupie miast o liczbie mieszkańców nie większej niż 200 tys. W przypadku tej grupy gospodarstw poziom nierówności dochodowych (mierzony za pomocą współczynnika Giniego⁴) uległ zmniejszeniu w 2007 r. w porównaniu do 2003 r. Podobną sytuację można zaobserwować wśród gospodarstw położonych w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 200 tys. Natomiast w gospodarstwach domowych zlokalizowanych na wsi poziom nierówności dochodowych wzrósł. Jeżeli weźmiemy pod uwagę wartość wskaźnika kwintylowego zróżnicowania dochodów, to w każdej z analizowanych grup uległa ona zwiększeniu. Sytuacja ta oznacza, że dochody dwóch skrajnych grup dochodowych gospodarstw domowych podzielonych ze względu na klasę miejscowości zamieszkania oddaliły się od siebie (pogłębiła się polaryzacja gospodarstw domowych ze względu na dochód na osobę). Wzrost nierówności dochodowych wskazuje na zmniejszenie spójności ekonomicznej gospodarstw domowych.

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH W PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA

Poziom wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania stanowi istotny element określający kondycję ekonomiczną gospodarstw domowych. Jest on także jednym z podstawowych wyznaczników stopnia zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych, przede wszystkim tych wyższego rzędu. Dobra trwałe mają wielostronne znaczenie, oprócz bezpośredniego zaspokojenia potrzeb, ułatwiają pracę i zmniejszają wysiłek przy jej wykonywaniu, ograniczają czas wykonywania prac domowych, limitują rozmiary czasu wolnego i sposób jego zagospodarowania [zob. Gutkowska, Ozimek, Laskowski, 2001].

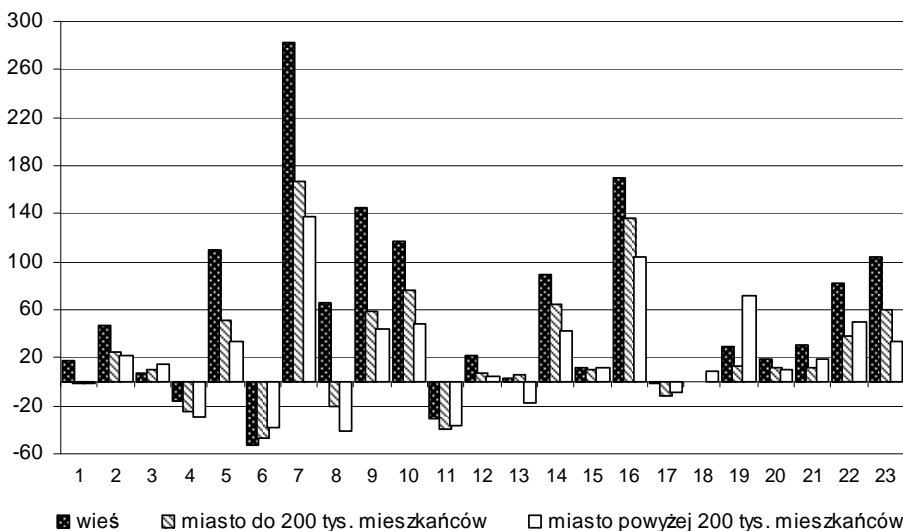
Analizując stan wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania można wśród nich wyróżnić dobra standardowe (w zasadzie dostępne dla każdego gospodarstwa domowego w razie zaistnienia potrzeby i występują one u ponad połowy badanych z grupy), dobra o wyższym standardzie (posiada je 10–50% gospodarstw) oraz dobra luksusowe (występują u mniej niż 10% gospodarstw) [Kramer, 1993, s. 161 i 164].

W ciągu ostatnich lat wyposażenie gospodarstw domowych uległo znacznym przeobrażeniom, niektóre przedmioty, które jeszcze kilka lat temu decydowały o wyższym statusie materialnym dziś stanowią podstawowe (standardowe) wyposażenie prawie wszystkich gospodarstw domowych (m.in. telewizor kolo-

⁴ Współczynnik został policzony na podstawie dochodu rozporządzalnego na jedną osobę w gospodarstwie domowym. Gospodarstwom o dochodzie ujemnym przypisano wartość równą zero.

rowy, pralka, lodówka). Jednocześnie pojawiły się nowe dobra, m.in.: komputery, telefony komórkowe, kuchenki mikrofalowe, czy też zmywarki do naczyń, które niegdyś były niedostępne dla konsumentów ze względu na niewystarczającą dochody lub niedobory podaży rynkowej.

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania jest różnicowane przez miejsce zamieszkania (położenie) gospodarstwa domowego. Wynika to nie tylko z różnej sytuacji finansowej tych jednostek, ale z wpływu wielu innych czynników, w tym również uwarunkowań kulturowych, społecznych, które przesądzają o ilości i jakości tego wyposażenia.

Rysunek 1. Tempo zmian (w %) poziomu wyposażenia gospodarstw domowych w wybrane przedmioty trwałego użytkowania w 2007 r. w porównaniu do 2003 r. według klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego

Oznaczenia przedmiotów trwałego użytkowania: 1 – wieża; 2 – odtwarzacz płyt kompaktowych; 3 – odbiornik radiofoniczny; 4 – magnetowid, odtwarzacz video; 5 – kamera video; 6 – aparat cyfrowy; 7 – komputer osobisty z dostępem do Internetu; 8 – komputer osobisty bez dostępu do Internetu; 9 – drukarka; 10 – telefon komórkowy; 11 – pralka i wirówka elektryczna; 12 – pralka automatyczna; 13 – zamrażarka; 14 – kuchenka mikrofalowa; 15 – robot kuchenny; 16 – zmywarka do naczyń; 17 – maszyna do szycia; 18 – rower (bez dziecięcego); 19 – motocykl, skuter, motorower; 20 – samochód osobowy; 21 – garaż; 22 – domek letniskowy; 23 – działka rekreacyjna

Źródło: jak przy tabeli 2.

W analizowanych latach nastąpił wzrost stopnia wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. Gospodarstwa domowe zostały wyposażone w największym stopniu w przedmioty, które ułatwiają komunikację

(komputer z dostępem do Internetu, drukarka, telefon komórkowy) oraz sprzęty usprawniające prace domowe (zmywarka do naczyń, kuchenka mikrofalowa). Największy przyrost tego typu wyposażenia zaobserwować można w gospodarstwach domowych położonych na wsi. Generalnie gospodarstwa domowe w Polsce stopniowo rezygnują z użytkowania sprzętu starszej generacji. Ujemne tempo wzrostu zanotowano w przypadku magnetowidu, odtwarzacza video, pralki i wirówki elektrycznej, czy maszyny do szycia. W przypadku gospodarstw położonych w dużych miastach w 2007 r. zmniejszył się udział gospodarstw posiadających komputer bez dostępu do Internetu oraz zamrażarkę. Porównując poziom wyposażenia pomiędzy gospodarstwami domowymi w zależności od miejsca położenia gospodarstwa należy stwierdzić, że w analizowanych latach różnice w wyposażeniu tych gospodarstw zmniejszyły się⁵. W największym stopniu dotyczy to gospodarstw położonych na wsi – zmniejszył się ich dystans do gospodarstw położonych w miastach. Należy jednak pamiętać, że statystyki wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania nie uwzględniają na ogół standardu nabywanych i posiadanych dóbr.

Zróźnicowanie poziomu osiąganych dochodów przez gospodarstwa domowe przekłada się na zróźnicowanie ich wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania. W tabeli 3 przedstawiono wyposażenie gospodarstw domowych należących do dwóch skrajnych kwintylowych grup dochodowych w zależności od miejsca zamieszkania gospodarstwa domowego.

Tabela 3. Udział gospodarstw domowych (w %) posiadających wybrane przedmioty trwałego użytkowania w pierwszej i piątej kwintylowej grupie dochodowej według klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego w 2007 r.

Wyszczególnienie	Klasa miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego					
	miasto pow. 200 tys. mieszkańców		miasto do 200 tys. mieszkańców		wieś	
	grupa kwintylowa		grupa kwintylowa		grupa kwintylowa	
	pierwsza	piąta	pierwsza	piąta	pierwsza	piąta
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Odbiornik TV (kolorowy)	97,88	96,20	99,45	99,00	99,18	99,46
TV sat i TV kablowa	51,28	70,13	53,48	68,91	28,24	45,29
Zestaw kina domowego	13,75	21,34	14,20	22,42	8,88	16,34
Wieża	50,40	62,91	48,24	52,09	44,26	46,43
Radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompakt.	28,13	37,40	28,39	34,35	26,27	31,67
Odtwarzacz MP3	29,06	37,83	21,94	24,34	14,37	20,03
Odbiornik radiofoniczny	50,03	48,85	48,57	57,84	57,84	63,25

⁵ Wniosek na podstawie obliczonego uśrednionego modułu różnic w wyposażeniu pomiędzy gospodarstwami domowymi położonymi w miastach powyżej 200 tys. mieszkańców, miastach do 200 tys. mieszkańców i na wsiach.

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Magnetowid, odtw. video	42,38	42,25	39,51	46,57	35,15	44,37
Odtwarzacz DVD	44,00	54,82	44,94	47,76	39,31	43,86
Kamera video	7,59	19,98	4,81	13,15	3,01	8,98
Aparat cyfrowy	28,25	61,29	20,40	42,39	13,29	32,69
Komputer osobisty z dostępem do Internetu	45,74	68,89	33,05	49,50	15,96	36,31
Komputer osobisty bez dostępu do Internetu	15,56	11,64	20,29	10,26	27,03	15,52
Drukarka	35,22	54,76	28,72	43,61	23,83	39,04
Telefon komórkowy	87,55	88,11	87,89	83,36	88,01	78,99
Pralka i wirówka elektr.	13,19	3,42	21,20	10,37	46,54	29,55
Pralka automatyczna	87,12	96,08	85,00	95,18	68,72	87,75
Odkurzacz	94,28	97,14	92,92	98,22	90,13	96,70
Zamrażarka	15,18	19,10	28,03	31,60	54,92	59,38
Kuchenska mikrofalowa	38,52	50,65	45,16	54,39	34,64	52,30
Robot kuchenny	56,50	66,96	55,03	69,21	58,06	68,49
Zmywarka do naczyń	4,73	23,96	3,34	13,67	2,54	13,08
Maszyna do szycia	33,48	31,49	28,94	38,72	38,80	48,59
Rower (bez dziecięcego)	49,72	49,72	66,95	59,06	85,63	82,32
Motocykl, skuter	1,87	2,30	3,34	2,82	9,45	8,76
Samochód osobowy	34,72	64,28	38,85	65,99	61,58	75,02
Garaż	10,39	25,14	17,17	39,09	48,89	65,31
Domek letniskowy	2,36	10,83	0,51	3,41	0,10	1,11
Działka rekreacyjna	7,65	18,17	7,34	15,78	4,92	9,62

Źródło: jak przy tabeli 2.

Wyniki zawarte w tabeli 3 potwierdzają dotychczasowe badania, w których stwierdzono, że decydującą determinantą wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania jest poziom dochodu [por. np. Podolec, 2000; Wałęga, 2009]. Wysokim poziomem wyposażenia w dobra trwałego użytkowania odznaczały się gospodarstwa najzamożniejsze (piąta grupa kwintylowa). Wyższy odsetek wskazań na stan posiadania różnorodnych sprzętów i urządzeń dostrzega się jednak w pewnych sytuacjach – paradoksalnie – w gospodarstwach pozostających w najgorszej sytuacji dochodowej (niezależnie od klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego). Dotyczy to sprzętów starszej generacji, zwłaszcza artykułów gospodarstwa domowego, m.in.: pralka i wirówka elektryczna, maszyna do szycia, komputer bez dostępu do Internetu. Należy zauważyć, że w gospodarstwach domowych położonych na wsi i w mniejszych miastach tego typu sprzęty są częściej użytkowane. Dokładniejsza analiza pozwala stwierdzić, że w przypadku gospodarstw domowych należących do najwyższej grupy kwintylowej (najzamoż-

niejszych) różnice w wyposażeniu pomiędzy gospodarstwami położonymi w miastach i na wsi są większe niż w przypadku gospodarstw najbiedniejszych (pierwsza grupa kwintylowa).

W analizowanych latach różnice w wyposażeniu pomiędzy gospodarstwami najlepiej i najgorzej sytuowanych w przypadku gospodarstw domowych zlokalizowanych w miastach powyżej 200 tys. mieszkańców nieznacznie się zmniejszyły, a w przypadku gospodarstw położonych w mniejszych miastach i na wsi różnice te nieznacznie wzrosły (zwiększyła się rozbieżność pomiędzy tymi gospodarstwami)⁶. Analizując natomiast poziom wyposażenia gospodarstw domowych w zależności od klasy miejscowości zamieszkania i kwintylowej grupy dochodowej możemy zauważyć, że w przypadku gospodarstw zamożnych (piąta grupa kwintylowa dochodu) różnice w wyposażeniu pomiędzy gospodarstwami położonymi na wsi i w miastach w analizowanych latach uległy zmniejszeniu. Natomiast w przypadku 20% najgorzej sytuowanych gospodarstw domowych różnice pomiędzy rozpatrywanymi grupami gospodarstw domowych pogłębiły się.

PODSUMOWANIE

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że w analizowanych latach w gospodarstwach klasyfikowanych według klasy miejscowości zamieszkania wzrosły nierówności dochodowe (mierzone za pomocą wskaźnika kwintylowego zróżnicowania dochodu). Rosnące nierówności w dochodach świadczą o mniejszej spójności ekonomicznej badanych gospodarstw. Wyposażenie gospodarstw domowych w znacznym stopniu determinowane jest przez dochód. Z tego punktu widzenia istotna jest analiza wyposażenia w zależności od poziomu uzyskiwanego dochodu. W odniesieniu do ogółu gospodarstw domowych w Polsce różnice w wyposażeniu w przedmioty trwałego użytkowania pomiędzy gospodarstwami położonymi w miastach i na wsi zmniejszyły się. W analizowanych latach w najwyższej grupie kwintylowej (jak również najlepiej wyposażonej) „nierówności” w wyposażeniu nieznacznie zmniejszyły się, natomiast wśród gospodarstw należących do pierwszej kwintylowej grupy dochodowej zaobserwowano sytuację odwrotną. Należy jednak pamiętać, że prowadzona statystyka wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania nie uwzględnia jakości posiadanych dóbr, co w znacznym stopniu utrudnia analizę spójności gospodarstw

⁶ Wniosek na podstawie przeprowadzonych badań. Wyniki obliczeń nie zostały zaprezentowane w tekście opracowania z uwagi na ich obszerność.

domowych w tym zakresie. Podjęta w opracowaniu problematyka stanowi wstęp do prowadzonych przez autorkę badań w zakresie spójności ekonomicznej gospodarstw domowych.

LITERATURA

- Gutkowska K., Ozimek I., Laskowski W., 2001, *Uwarunkowania konsumpcji w polskich gospodarstwach domowych*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Hanusik K., Łangowska-Szczeńniak U., 2006, *Zmiany wyposażenia gospodarstw domowych w Polsce jako skutek zmian modelu konsumpcji [w:] Zachowania decyzyjne podmiotów gospodarczych*, red. D. Kopycińska, Katedra Mikroekonomii, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin.
- Kot S.M., 2000, *Ekonometryczne modele dobrobytu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Kraków.
- Kramer J., 1997, *Konsumpcja w gospodarce rynkowej*, PWE, Warszawa.
- Piekut M., 2008, *Polskie gospodarstwa domowe – dochody, wydatki i wyposażenie w dobra trwałego użytkowania*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa.
- Rusnak Z., 2007, *Statystyczna analiza dobrobytu ekonomicznego gospodarstw domowych*, Prace Naukowe nr 1182 Uniwersytetu Ekonomicznego im. O. Langego we Wrocławiu, Wrocław.
- Woźniak M.G., 2006, *Ekonomia wobec teoretycznych i praktycznych problemów spójności społeczno-ekonomicznej [w:] Dążenie do prawdy w naukach ekonomicznych*, red. W. Adamczyk, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- Wałęga A., 2009, *Wyposażenie pracowniczych gospodarstw domowych w dobra trwałego użytku a ich zróżnicowanie dochodowe*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (w druku).
- Zrewidowana Strategia Spójności Społecznej*, Europejski Komitet Spójności Społecznej, Strasburg 27.04.2004 r., http://www.coe.org.pl/files/1495353373/file/cdcs2004_10.pdf (stan na dzień 25.08.2009 r.).

Streszczenie

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania zapewnia komfort życia. Liczba i jakość posiadanych sprzętów świadczą nie tylko o stanie zamożności gospodarstwa domowego, ale także o stopniu jego nowoczesności. Ciągły postęp techniczny i technologiczny zmusza konsumentów do okresowej wymiany posiadanego sprzętu. Główna hipoteza zakłada, że spójność ekonomiczną gospodarstw domowych można określić na podstawie zróżnicowania dochodów i wyposażenia gospodarstw domowych. W opracowaniu zostały przedstawione wybrane aspekty spójności ekonomicznej gospodarstw domowych. Analizie poddano kształtowanie się dochodów, nierówności dochodowych i poziomu wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania gospodarstw domowych w Polsce. Empiryczna część artykułu została opracowana na podstawie indywidualnych danych pochodzących z badania budżetów gospodarstw domowych przeprowadzonych przez GUS w latach 2003 i 2007.

Households Provided with Selected Durables and its Economic Cohesion

Summary

The number and quality of equipment shows not only state of household wealth, but also its level of modernity. Continuous technical and technological progress forces consumers to periodically replace durable goods. The main hypothesis is that the households' economic cohesion can be described on the basis of income diversification and the level of consumer durables. This paper presents selected aspects of the Polish households' economic cohesion. The author analyses the level of households' income and inequality of equipment in Polish households. The empirical part of the paper was developed on the basis of individual data from household budget surveys conducted by Central Statistical Office in 2003 and 2007.